

Selvitys Luovan ja kulttuurialan innovaatio- osaamisen ESR+-teeman hanketoiminnasta

Tiivistelmä 2026

Tietoa selvityksestä

Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaamisen valtakunnallinen ESR+-teema on keskeinen luovien alojen kehittämiskokonaisuus Suomessa EU-ohjelmakaudella 2021–2027.

Teema sijoittuu kulttuuri-, innovaatio- ja elinkeinopolitiikan rajapintaan, ja sen tavoitteena on vahvistaa luovien alojen osaamista, uudistumista ja työllisyyttä. Lisäksi tavoitteena on lisätä luovien alojen osaamisen hyödyntämistä muilla sektoreilla ja tukea luovan talouden kasvua.

Teemassa rahoitetaan hankkeita, joilla vahvistetaan luovaa alaa ja luovaa taloutta tai taide- ja kulttuurialan osaamista. Rahoitetut hankkeet vastaavat työelämän muutoksista aiheutuviin osaamistarpeisiin taide-, kulttuuri- ja luovalla alalla. Hankkeiden on tarkoitus myös tukea kulttuuripoliittisen selonteon ja luovien alojen kasvustrategian toimeenpanoa.

Teemasta on rahoitettu yhteensä 22 valtakunnallista hanketta kahdelta hakukierrokselta. Kolmas haku on loka–marraskuussa 2026. Teemasta on myös rahoitettu teeman kaksi koordinaatiorahastusta: Luova verkko (2022–2025) ja Luova verkko 2.0 (2026–2028).

Selvitys tuottaa kokonaiskuvaa siitä, millaiseen toimintaan, osaamistarpeisiin ja kehittämistavoitteisiin teeman rahoitusta on kohdennettu. Vuonna 2026 selvityksessä tarkasteltiin:

- Millaista toimintaa on rahoitettu? Mitä tavoitteita, toimenpiteitä ja kehittämispainotuksia hankkeissa on kuvattu?
- Kenelle ja mille aloille hankkeiden toimintaa suunnataan?
- Miltä hanketoteuttajien kokonaisuus näyttää?
- Miten hankkeiden tavoitteet suhteutuvat ESR+-teeman, kulttuuripoliittisen selonteon ja luovan talouden kasvustrategian tavoitteisiin?

Selvityksen seuraavissa vaiheissa kokonaiskuvaa täydennetään uusilla hankkeilla sekä hankkeiden toteutuksesta saatavilla tulos- ja arviointitiedoilla.

Selvityksen toteuttaa Taide- ja kulttuuriviraston Luova verkko 2.0.

Sisältö

Hankekokonaisuus – Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen

Rahoitetut hankkeet – hakukierrokset 2023 ja 2025

Hanketoteuttajat – toteuttajatyypit ja jakaumat

Kehittämisteemat – keskeiset painopisteet

Kohderyhmät – kohdealat ja kohderyhmien tasot

Toimenpiteet – toimenpidetyypit ja toimenpiteet alueellisesti

Yhteydet ja katvealueet – ESR+-teema, kulttuuripoliittinen selonteko ja luovan talouden kasvustrategia

Hankekokonaisuus | Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen

Luova verkko (koordinaatio 2022–2025), 1 M€

Luova verkko 2.0
(koordinaatio 2026–2028), 0,5 M€

EU-ohjelmakausi 2021–2027

Rahoitetut hankkeet | Hakukierros 2023

Hanke	Toteuttajat	ESR+-rahoitus
AV UP – Uutta osaamista av-alalle	<u>TAMK</u> , Tampereen kaupunki, Turku AMK, Arcada, Metropolia, Turun kaupunki, Omnia	1 045 707 €
Klusteri	<u>Rytmi-instituutti</u> , XAMK	595 607 €
KUVATA – Kuvataiteilijan uusi työ- ja ansaintakenttä	<u>TAMK</u> , Lapin yliopisto, Globe Art Point	335 738 €
LuovAin! – Tekoäly luovan ja kulttuurialan ekosysteemissä	<u>Turun yliopisto</u> , Oulun yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu, Tampereen korkeakoulusäätiö	861 064 €
LUME – Luovat web3-ajassa	<u>Metropolia</u> , HAMK, SeAMK, Arcada, Humak	496 741 €
Musiikkiagenttikoulutus	<u>TAMK</u>	66 070 €
Project Opus	<u>Humak</u>	97 783 €
Taide, teknologia ja kestävä matkailu (TTKM)	<u>SAMK</u> , Tampereen korkeakoulusäätiö, LAB-ammattikorkeakoulu	600 147 €
Tuottajakeskus Living Lab	<u>TAMK</u> , Metropolia, SeAMK, Humak, Live FIN	758 752 €

Päätoteuttaja alleviivattu

Rahoitetut hankkeet | Hakukierros 2025

Hanke	Toteuttajat	ESR+-rahoitus
AIMO – Tekoälyn mahdollisuudet musiikkialalla	<u>Jamk</u> , Turku AMK, TAMK, Oamk	379 622 €
Collab – Taloudellista kestävyyttä ja poikkialaista yhteistyötä tapahtuma-alalle	<u>Metropolia</u> , Tapahtumateollisuus, Jamk	403 156 €
Digitaalinen tapahtumamuotoilu – 3D Venueinfo	<u>LAB-ammattikorkeakoulu</u> , Metropolia, Tapahtumateollisuus	546 263 €
DISTREC – Diagon Street Reconstruction	<u>TAMK</u>	118 543 €
hackIT! – Esittävän taiteen digiosaamisen buustaus	<u>TaikaBox</u> , Oulun yliopisto	137 629 €
LAATUA! Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatu- ja arviointiosaamisen vahvistaminen	<u>Kulttuurikeskus PiiPoo</u> , Pirkanmaan hyvinvointialue, Turku AMK	466 585 €
LUKAS – Luovan kasvuyrittäjän sijoittajakunto	<u>Suomen Yrittäjät</u>	287 190 €
Kasvuliikkeitä – Esittävän taiteen myynnin mallilla kohti kestävämpää omarahoitusta	<u>Humak</u>	160 000 €
Kehittäjäkopla – Osaamista syrjinnän ja köyhyyden vastaiseen työhön taide- ja kulttuurialalla	<u>Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta</u>	160 000 €
Muotoiluosaaminen 5.0 – Muotoilijat kestävyysmurroksen muutosvoimana	<u>LAB-ammattikorkeakoulu</u> , Ornamo	410 633 €
Museoiden yritysysteistyö: uudet mahdollisuudet	<u>Suomen museoliitto</u>	133 979 €
Musiikkibisneksen tulevaisuuden tekijät	<u>SeAMK</u>	159 871 €
Restaurointiosaamista korjausrakentamiseen	<u>Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu LASTU</u>	155 610 €

Päätoteuttaja alleviivattu

Hanketoteuttajat

ESR+-rahoitusta voivat hakea julkis-oikeudelliset yhteisöt ja yksityis-oikeudelliset oikeushenkilöt. Näitä ovat esimerkiksi yhteisöt, yritykset, järjestöt, kunnat, oppilaitokset ja osuuskunnat.

Vuoden 2023 hakukierroksella rahoitetuista hankkeista kahdeksassa yhdeksästä (8/9) päätoteuttajana oli oppilaitos. Yhdessä hankkeessa päätoteuttajana oli luovien alojen yhdistystoimija (1/9). Kahdessa hankkeessa osatoteuttajana oli pienempi yhdistystoimija. Yhdessä hankkeessa osatoteuttajina oli kaksi kuntaa. Muut ensimmäisen kierroksen toteuttajat olivat oppilaitoksia.

Vuoden 2025 hakukierroksen myötä luovien alojen yhdistystoimijoiden osuus kaikkien hankkeiden päätoteuttajista kasvoi yhdestä hankkeesta kuuteen hankkeeseen (6/22). Toisen hakukierroksen seurauksena kaikista hankkeista puolessa oli pää- tai osatoteuttajana yhdistystoimija (11/22).

Hankkeiden päätoteuttajien jakauma.

Toteuttajatyyppi	1. haku 2023	2. haku 2025	Yhteensä
Oppilaitokset	8	6	14
Luovien alojen yhdistystoimijat	1	5	6
Kunnat ja hyvinvointialueet	0	0	0
Yhteensä	9	13	22

Hanketoteuttajien jakauma. Mukana kaikki hankkeiden pää- ja osatoteuttajat.

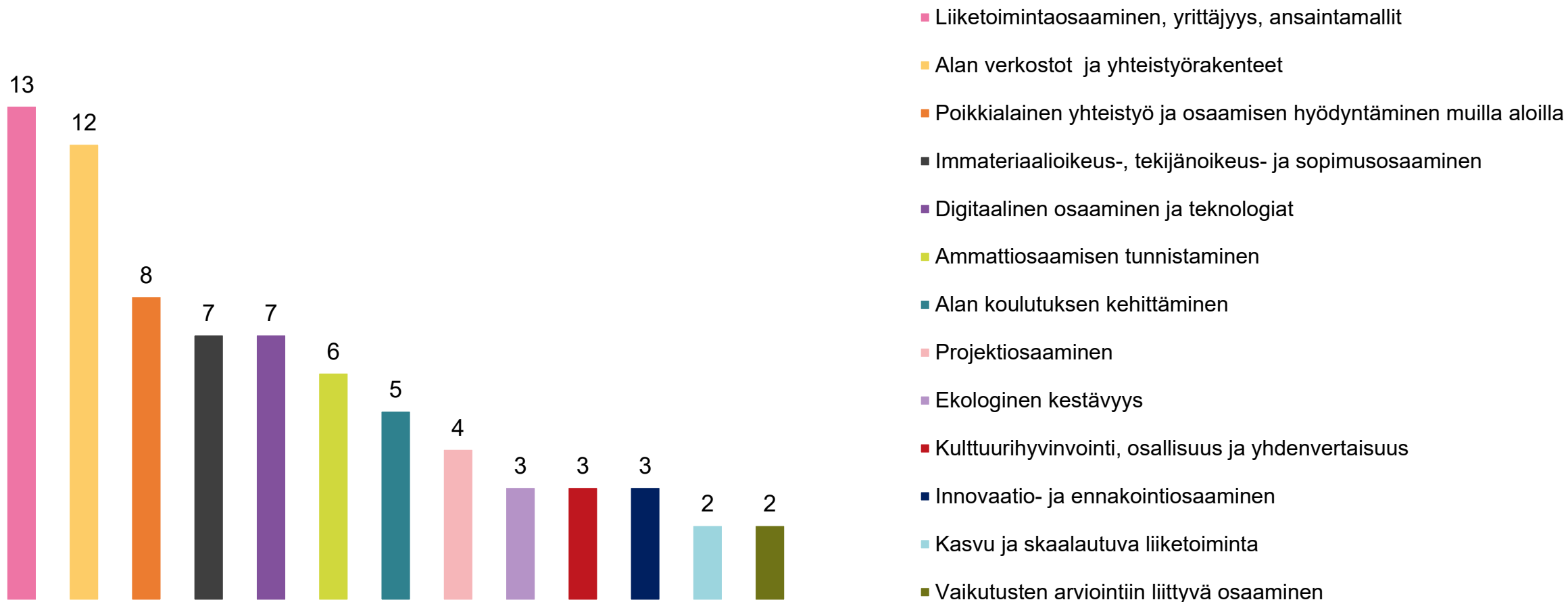
Toteuttajatyyppi	1. haku 2023	2. haku 2025	Yhteensä
Oppilaitokset	26	14	40
Luovien alojen yhdistystoimijat	3	9	12
Kunnat ja hyvinvointialueet	2	1	3
Yhteensä	31	24	55

Hankkeet, joissa toteuttajana vähintään yksi luovien alojen yhdistystoimija (n=22).

Hakukierros	Hankkeita yhteensä	Hankkeita, joissa toteuttajana yhdistystoimija
2023	9	3 (33 %)
2025	13	9 (69 %)
Yhteensä	22	11 (50 %)

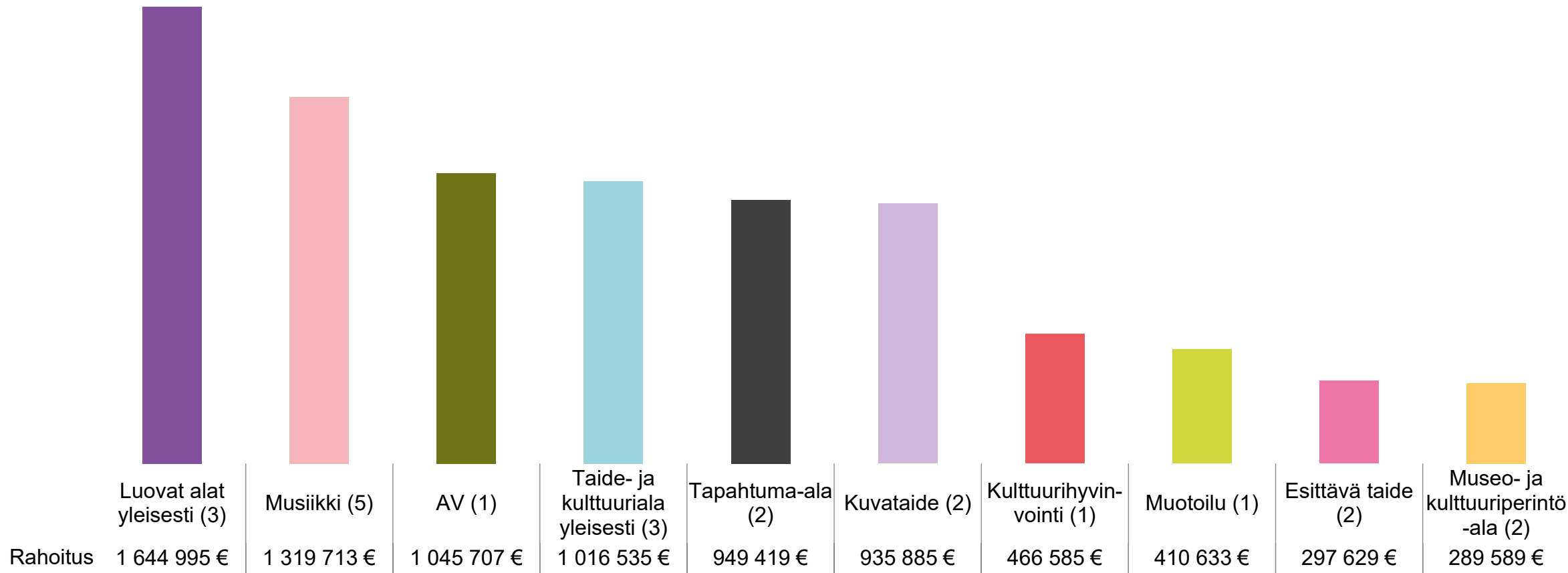
Kehittämisteemat | Keskeiset painopisteet

Luku kuvaa, monessako hankkeessa teema on keskeinen painopiste. Sama hanke voi kuulua useaan teemaan, joten kokonaisluku ei kuvaa hankkeiden määrää.

Kohderyhmät | Kohdealat

Hankkeiden pääasiallisena kohteena olevat alat sekä aloihin hankkeiden kautta kohdistettu ESR+-rahoitus yhteensä. Suluissa hankkeiden lukumäärä (n=22).

Kohderyhmät | Tasot

Hankkeet ensisijaisten kohderyhmätasojen mukaan. ESR+-rahoitus kohdentuu yksilöihin, ja hankkeiden toimintaan osallistuvat käytännössä aina yksittäiset henkilöt. Taulukko kuvaa niitä tasoja, joihin hankkeiden kehittäminen kohdentuu yksilöiden lisäksi.

Kohderyhmän taso	Kehittämiskohde	Hankkeet
Yksilötaso	Yksittäisten ammattilaisten osaamisen kehittäminen	Kaikki hankkeet
Organisaatiotaso	Organisaatioiden toimintatapojen, palveluiden, liiketoiminnan, johtamisen tai laatujärjestelmien kehittäminen	Digitaalinen tapahtumamuotoilu*, LAATUA!*, LUKAS*, Museoiden yritysysteistyö*
Verkostotaso	Alan yhteistyörakenteiden, ekosysteemien tai alan tiedonvaihdon kehittäminen	AV UP, Collab*, DISTREC, hackIT!*, Klusteri*, Musiikkiagenttikoulutus, Tuottajakeskus Living Lab
Koulutusjärjestelmätaso	Alan koulutuksen sisältöjen, rakenteiden ja toimintamallien kehittäminen	AIMO, AV UP, LUME, Klusteri*, Musiikkibisneksen tulevaisuuden tekijät, Restaurointiosaamista korjausrakentamiseen*
Toimialataso	Alan toimintakykyä, kilpailukykyä tai kasvua tukevien toimintamallien ja rakenteiden kehittäminen	AV UP, Collab*, DISTREC, Kasvuliikkeitä, Klusteri*, LAATUA!*, Muotoiluosaaminen 5.0*, Musiikkibisneksen tulevaisuuden tekijät, Museoiden yritysysteistyö*, Tuottajakeskus Living Lab, TTKM
Toimialoja yhdistävä taso	Alan osaamisen hyödyntäminen muilla toimialoilla	Collab*, hackIT!*, Kasvuliikkeitä, Kehittäjäkopla*, LAATUA!*, Muotoiluosaaminen 5.0*, Restaurointiosaamista korjausrakentamiseen*, TTKM

* Hankkeessa vähintään yhtenä toteuttajana yhdistystoimija.

Toimenpiteet | Toimenpidetyypit

Luovien alojen osaamista vahvistetaan pääasiassa tiedon tuottamisen ja jakamisen sekä yhteistyön ja uusien toimintatapojen kehittämisen kautta.

Yleisimpiä toimenpidetyyppejä hankkeissa ovat erilaiset selvitykset, kartoitukset ja julkaisut. Seuraavaksi yleisimpiä ovat kehitettävät toimintamallit sekä oppaat, työkalut ja materiaalit.

Luku kuvaa, monessako hankkeessa kyseinen toimenpide on käytössä. Sama hanke voi sisältää useita toimenpidetyyppejä, eikä luku kuvaa esimerkiksi koulutusten, seminaarien tai työpajojen kokonaismäärää.

Toimenpiteet | Alueellisuus

Hanketoimintaa toteutettiin vuosina 2024–2026 vähintään 35 paikkakunnalla eri puolilla Suomea.

Alueellinen tarkastelu perustuu hankkeiden raportointiin toteutuspaikkakuntiin.

Tarkastelu kuvaa sitä, missä hankkeet ovat järjestäneet konkreettisia toimenpiteitä, kuten koulutuksia, työpajoja, verkostoitumistilaisuuksia, tapahtumia tai muuta kehittämistoimintaa.

Suurin osa hankkeista järjestää toimenpiteitä myös verkossa.

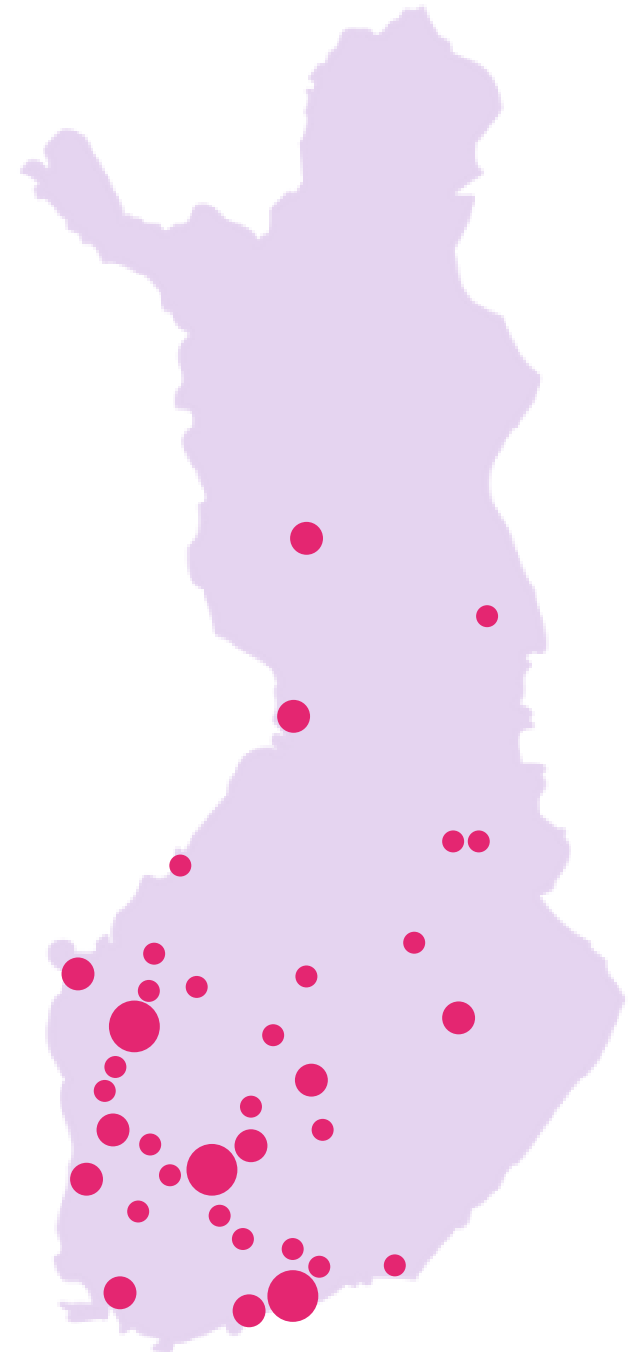
Alueet, joissa useampi kuin yksi hanke on järjestänyt toimenpiteitä, hankkeiden määrä suluissa:

Helsinki (8), Tampere (7), Seinäjoki (5), Jyväskylä (3), Oulu (3), Turku (3), Espoo (3), Rovaniemi (3), Pori (2), Kankaanpää (2), Kuopio (2), Vaasa (2), Orivesi (2).

Alueet, joissa yksittäinen hanke on järjestänyt toimenpiteitä:

Akaa, Alajärvi, Hämeenkyrö, Hämeenlinna, Joutsa, Kajaani, Kauhajoki, Kauhava, Kerava, Kokkola, Kotka, Kurikka, Kuusamo, Lapinlahti, Lapua, Mänttä-Vilppula, Nokia, Saarijärvi, Sastamala, Sotkamo, Vantaa, Viitasaari.

Lisäksi TTKM-hanke on järjestänyt toimenpiteitä Geopark-alueilla: Lauhanvuori-Hämeen kangas, Saimaa ja Salpausselkä (ei merkitty karttaan).

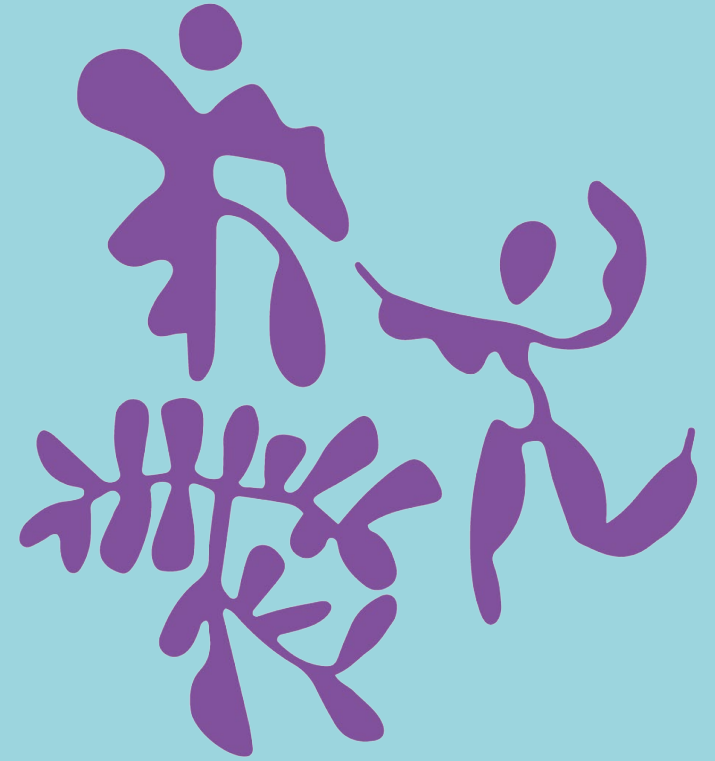

ESR+-teema, kulttuuripoliittinen selonteko ja luovan talouden kasvustrategia

ESR+-teema, kulttuuripoliittinen selonteko ja luovan talouden kasvustrategia muodostavat selvityksessä viitekehyksen luovien alojen kehittämisen tarkastelulle.

Luovien alojen kehittämiskysymykset ovat laajoja ja monimuotoisia. Tarkastelun tavoitteena on tunnistaa, millaisia painotuksia hankekokonaisuudesta nousee esiin suhteessa näihin kokonaisuuksiin. Seuraavissa osioissa tarkastellaan hankekokonaisuuden yhteyksiä ja katvealueita suhteessa niihin.

Katvealueet eivät välttämättä tarkoita puutteita hankekokonaisuudessa, vaan heijastavat myös sitä, että luovien alojen kehittämisen tavoitteet ovat huomattavasti laajempia, kuin mitä yhden rahoitusinstrumentin avulla voidaan edistää. Osa kokonaisuuksien tavoitteista on myös sellaisia, jotka eivät ole edistettävissä ESR+-hanketoiminnalla. Tällaiset tavoitteet on jätetty tarkastelun ulkopuolelle.

Yhteydet ja katvealueet | ESR+-teema

Teeman tavoitteista hankkeissa korostuvat erityisesti *digitalisaatioon* ja *toimintaympäristön muutoksiin* vastaaminen, *liiketoimintaosaamisen* vahvistaminen, uusien *palveluiden* ja *toimintamallien* kehittäminen sekä *toimialojen välinen yhteistyö*.

Kansainvälistymiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön liittyvän osaamisen kehittäminen näkyy hankkeissa ohuesti. Kansainvälistyminen näyttäytyy hankkeissa pikemmin liiketoimintaosaamisen osatekijänä eikä niinkään itsenäisenä kehittämiskohteenä. Kansainvälistymistä tukevien rakenteiden, verkostojen, vientimallien ja pitkäjänteisten yhteistyömuotojen kehittäminen jää kokonaisuudessa taka-alalle.

Datatalouteen, kulttuurimatkailuun ja museoiden innovaatio-alustarooliin sekä *väestörakenteen muutoksiin*, erityisesti maahanmuuttajataustaisen väestön kasvun osalta, liittyvät tavoitteet näkyvät hankekokonaisuudessa vähäisesti.

Kulttuuriympäristön kestävään kehittämiseen ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumista edistävien ratkaisujen kehittämiseen liittyvät tavoitteet eivät myöskään korostu hankkeissa.

Lisäksi *kulttuurikompetenssiin, kulttuuriseen moninaisuuteen ja demokratiakasvatukseen* liittyvä osaamisen kehittäminen eivät näy hankkeiden päätavoitteissa ollenkaan.

Yhteydet ja katvealueet | Kulttuuripoliittinen selonteko

Selvityksessä otettiin tarkasteluun vain sellaiset kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelman toimet, jotka voivat soveltua hankkeissa toteutettaviksi.

Teeman hankkeet kuvaavat toteuttavansa pitkälti niitä kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteita, jotka liittyvät *osaamiseen, toimeentuloon, kulttuurihyvinvointiin ja luovien alojen uudistumiseen*.

Monet kulttuuripoliittisen selonteon *osallisuuteen, kulttuuripalvelujen saavutettavuuteen, yleisöihin* sekä *kulttuurisiin oikeuksiin* liittyvät tavoitteet jäävät vähäisemmälle huomiolle. Tämä toisaalta heijastaa ESR+-teeman työelämä-, osaamis- ja elinkeinopoliittista luonnetta.

Kuten jo teeman tavoitteiden yhteydessä mainittiin, *kansainvälistymiseen* liittyvän osaamisen kehittäminen näkyy hankkeissa verrattain vähän.

Kulttuuridatan hyödyntämisen liiketoimintamallit taiteen, kulttuurin ja kulttuuriperinnön näkyvyyden, saatavuuden ja vaikuttavuuden kasvattamisessa jäävät myös katveeseen.

Kulttuuriperintöstrategiaan liittyvät tavoitteet sekä *saamelaisen kulttuuriperinnön edistämiseen* liittyvä osaaminen ovat myös hankekokonaisuuden katvealueita.

Kuten teeman tavoitteissa, myös kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteissa näkyy *kestävyysosaamisen kehittäminen* ja kulttuurin osuus *ilmastonmuutokseen sopeutumisessa*. Toistaiseksi tähän keskittyy vain yksi rahoitetuista hankkeista (Muotoiluosaaminen 5.0).

Yhteydet ja katvealueet | Luovan talouden kasvustrategia

Hankekokonaisuus kytkeytyy vahvasti niihin luovan talouden kasvustrategian tavoitteisiin, jotka liittyvät *osaamisen uudistamiseen, digitaaliseen murrokseen, liiketoiminta-osaamiseen, ekosysteemiseen yhteistyöhön ja välittäjäportaan vahvistamiseen*.

Luovan talouden kasvustrategian keskeinen viesti on luovien alojen aseman vahvistaminen osana Suomen T&K-järjestelmää. Hankkeissa puhutaan paljon innovaatioista, mutta usein innovaatio ymmärretään uutena toimintamallina, verkostona tai osaamisena. Vähemmälle huomiolle jäävät *kaupallistamispolut, pilotointien jatkorahoitus, T&K-investoinnit ja yritysten tutkimusyhteistyö*.

Kasvustrategiassa korostuvat myös *investoinnit, pääoman saatavuus ja yritysten kasvurahoitus*. Monessa hankkeessa käsitellään liiketoimintaa, myyntiä ja yrittäjyyttä, mutta *investointivalmiuksiin* liittyvä osaaminen näkyy varsin rajallisesti LUKAS-hanketta lukuun ottamatta.

Kuten jo aiemmin todettu, *kansainvälistymisen ja viennin tukirakenteisiin* liittyvät tavoitteet näkyvät hanke-kokonaisuudessa rajatummin.

Luovan talouden kasvustrategian toimeenpanosuunnitelmassa mainitaan *kuntien ja korkeakoulujen toteuttamat pitkäjänteiset eri toimialoja yhdistävät hautomot ja kiihdyttämöt*. Tämänkaltaista toimintaa edustaa hankekokonaisuudessa tällä hetkellä vain LUKAS-hanke.

Hankkeiden kohderyhminä ovat useimmiten luovien alojen ammattilaiset työelämässä, freelancerit, mikroyritykset ja pienet organisaatiot. *Keskisuurten ja suurempien luovien alojen kasvuyritysten kehittämistä* hankkeet eivät suoraan edistä. Toisaalta tämä on luovien alojen rakenteiden näkökulmasta luontevaa, sillä suurin osa alojen yrityksistä on mikroyrityksiä, yksinyrittäjiä tai itsenäisiä ammatinharjoittajia.

Lähteet

Elinvoimakeskus. (ei pvm). [Euroopan sosiaalirahaston hankerahoitus.](#)

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2024). Kulttuuripoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:55.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2026). Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:6.

Rakennerahastot. (ei pvm). [Teemakuvaus: Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaamisen ESR+-teema.](#)

Rakennerahastot. (2023). [Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen: kevään haun hankevalinnat tehty. Tiedote 18.10.2023.](#)

Rakennerahastot. (2024). [Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen: haut avautuvat tammikuussa, tutustu sisältöihin jo nyt. Tiedote 6.11.2024.](#)

Taiteen edistämiskeskus. (2023). [Ensimmäiset Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaamisen ESR+-hankkeet on valittu. Uutinen 23.10.2023.](#)

Taiteen edistämiskeskus. (2024). [Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaamisen ESR+-rahoitushaut aukeavat 13.1.2025. Uutinen 8.11.2024.](#)

Taiteen edistämiskeskus. (2025). [Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaamisen toisen haun ESR+-hankkeet on valittu. Uutinen 11.11.2025.](#)

Valtioneuvosto. (2025). Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:61.

Selvityksen tekijät | Luova verkko 2.0

Milja Leskinen

viestinnän ja tiedontuotannon
asiantuntija, Luova verkko 2.0
Taide- ja kulttuurivirasto

Jyväskylä
milja.leskinen@kuvi.fi

Sofia-Charlotta Kakko

hankepäällikkö, Luova verkko 2.0
Taide- ja kulttuurivirasto

Helsinki
sofia.kakko@kuvi.fi

www.taike.fi/luovaverkko
luovaverkko@kuvi.fi

Taide- ja kulttuurivirasto
Konst- och kulturmyndigheten
Finnish Arts and Culture Agency

Euroopan unionin
osarahoittama

